

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XV. An quid contra anastasim, qua doctor se damnatum publice
denunciarit, ex silentio vel S. Brunonis, vel Guigonis, vel Guiberti de
Novigento possit confici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
C. B.

adigendum pectus objicit, ubi religionem voti, quo Bruno et Radulphus tenebantur, cum illi horribili spectaculo, quod Brunonem in eremum egisse docet, componens horribile spectaculum pro fortiori incitamento ducit. Hoc autem fortiori incitamento si opus fuit Brunoni, cur non, quæso, Radulpho, qui exolutionem voti sic distulit, ut numquam, quod sciam, impleverit? At sapientem virum in epistola, ubi machinas omnes adhibet ad movendum Radulphum, præterisse, vel non sæpius exaggerasse quæsitum supplicium e spectaculo, quod in promptu positum erat, si tamen umquam positum fuit, id vero justam in Brunone, ut opinor, admirationem haberet. Cum igitur inter momenta rationum, quibus Bruno Radulphum permovet ad reddendum votum, omisit horribile spectaculum, quo scriptor didascalicus (*Sausseus nempe, ita hic a didascalica sua Epistola mox memorata appellatus*) se a puero imbutum proficitur, id omisit, quod dicere non potuit. Dicere autem non potuit, quod sibi non accidit, quodque longo post se tempore inventum nonnulli Cartusianorum originem fecerunt.

B
vi omni, contra ac Cartusianus anonymus hic contendit,

261 *Hactenus Launoius; audi modo, quid ad hoc ejus contra prodigiosam doctoris Parisiensis anastasin argumentum respondeat Cartusianus anonymus, Annalium Ordinis sui libri quarti hactenus non vulgati auctor. Quorsum... (inquit Lucubrationis suæ num. 90) hujus mentio spectaculi, quod Radulphum non spectabat, quippe qui votum suum diu forsitan ante emiserat? Cumque illud ex Chronicis Ordinis (Cartusienis nimirum) dicatur Parisiis accidisse anno M. XXXII, quo quidem tempore clerici Remenses, a Manasse olim expulsi, ad ecclesiam suam jam redierant, fieri potest, quod vel illud, si in aula inter amicos res acta fuit, ut ex iisdem Chronicis colligendum est, ignoraverit Radulphus, vel saltem ei non interfuerit. Sed etsi concederemus, eum tunc fuisse presentem, non inde sequeretur, Brunonem amico debuisse potius prodigii, quam voti emissi memoriam revivificare. Paratius enim erat ad confingendam Radulphi cunctationem ei opportune et importune inculcare votum, quo tenebatur astrictus, ad quod exolvendum sub pœna peccati mortalis obligabatur, ex cujus defectu damnationem erat incursum aternam, quam alias non erat incursurus, etsi non audiret, nec obaudiret, prædictum spectaculum. Quam ob rem nihil frequentius ei sanctus Bruno ingerit in sua Epistola, quam obligationem votum exsolvendi, et pœnas, quas Deus promissa sibi non facientibus minatur. Ita ille, proposito a Launio argumento nihil omnino contra doctoris damnati historiam evincit, idcirco potissimum contendens, quod Sanctus in sua ad Radulphum Epistola voti potius, seu obligationis, huic annexa, quam feratis damnati historie utpole quæ minus, quam illa, ad voti exsolutionem a Radulpho extorquendam esset apta, meminisse debuerit.*

C
non caret. Aliud tamen de alio,

262 *Verum, etsi id ita sit, certum equidem est, luctuosi illius spectaculi commemorationem futuram fuisse ad commovendum Radulphi animum peropportunam maximeque accommodatam. Quare cum Brunonem, virum prudentem, in epistola, in qua, quo ad voti exsolutionem Radulphum inflectat, machinas omnes adhibet, horrendi ejusdem spectaculi, si publice id, absente licet Radulpho, accidisset, mentionem facturum fuisse, sat verosimile appareat, hancque nihilominus*

D
ille in tota ad Radulphum epistola, quam longa est, omittat, sane istud, quod nullis etiam aliis scriptorum, vel synchronorum vel coævorum testimoniis nititur, falsitatis vel idcirco utcumque suspectum, aut certe difficilius creditur efficiatur, etsi interim propterea certo falsum non sit. Ad secundum præsentem hoc § discutendum argumentum negativum, quod Launoius Dissertatione hujusque cap. proxime cit. a Guigonis, quinti Cartusie Prioris, silentio repetit, jam progredior. Launoius itaque e S. Hugonis, episcopi Gratianopolitani, Vita, per Guigonem, quintum Cartusie Priorem, descripta, sequentia hæc verba describit: In his (S. Hugo, Gratianopolitanus episcopus) agebat, et ecce, tribus necdum in episcopatu post monasterii reditum completis annis, adest magister Bruno, vir religione scientiaque famosus, honestatis et gravitatis ac totius maturitatis quasi quoddam simulacrum. Habebat autem socios magistrum Lauduinum, qui post eum Cartusie Prior extitit, duos Stephanos Burgensem et Diensem. Hi Sancti Rufi canonici fuerant, sed desiderio vite solitariae ei, abbate favente, sese conjunxerant. Hugonem etiam, quem cognominabant Capellanum ex eo, quod solus ex eis sacerdotis fungeretur officio, duos laicos, quos appellamus Conversos, Andream et Guarinum.

E
265 *Quærebant autem locum eremiticæ vitæ congruum, necdum repererant. Hac ergo spe et suavi sanctæ conversationis ejus odore trahente, ad virum sanctum venerunt, quos ille non solum gratanter, sed et reverenter suscepit, tractavit et voti compotes fecit. Ipso namque consulente, juvante, comitante, Cartusie solitudinem intraverunt atque extruxerunt. Viderat autem circa id tempus per somnium in eadem solitudine Deum suæ dignationi habitaculum construente, stellas etiam septem, ducatum illi præstantes itineris. Erant vero et hi septem; ac deinde, quod in hisce Guigonis verbis nulla omnino de prodigio Parisiensi mentio occurrat, falsum id esse innuens, ita concludit: Hic auctor (Guigo nempe) Cartusianæ Religionis incunabula describit, et minuta quæque diligentissime persequitur, nec tamen verbo attingit illa duo, nempe Parisiense, quo sese damnatum doctor rediit, et secreto vociferatus sit, prodigium, secutumque hinc S. Brunonis in eremum secessum. Ita Launoius. En modo, quid ad illa anonymus Cartusianus Annalium Ordinis sui libri quarti hactenus non vulgati auctor respondeat. Ad hæc, a Launio scilicet e Guigone proposita, reponimus, inquit Operis sui num. 92, Guigonis unicuique scopum fuisse, Sancti Hugonis, non Sancti Brunonis Vitam conscribere; quod nec etiam fecit, nisi a summo Pontifice prius actus. Quam ob rem ex incidenti tantum aliqua de sancto Brunone habuit, quantum ea sanctum Hugonem tangebant; nec plura de Ordine Cartusienorum narrare voluit, hac detentus ratione, de qua sic scripsit Petrus Cluniacensis: « Multa quidem in illo sacro Ordine » Cartusienum « miracula contigisse, a pluribus accepi, sed » ipsi humilitatis virtute, qua semper servi Dei » miranda opera sua, quanto possunt nisu, occultant, vix aliquid ex his prodere voluerunt. »*

quod ex Guigonis silentio formatur,

F
264 *Sed nunc videamus, si Guigo incunabula Cartusienæ Religionis ita descriperit, et minuta quæque ita diligenter prosecutus fuerit, ut silentium ejus de spectaculo sit argumentum falsitatis illius. Narrat quidem paucissimis verbis,*

adversus hic in contrarium adducta

A verbis, Brunonem cum sex sociis, quorum recenset nomina, Hugonis sanctitatis fama attractum, ad eum venisse, ut locum, eremiticæ vitæ congruum, ab eo obtineret; ipsoque consulente, juvante et comitante, Cartusiæ solitudinem intrasse, atque extruxisse. Quomodo vero hæc fuerunt transacta, non narrat. Neque etiam meminit, unde venerit sanctus Bruno, an Remis, ubi canonicus erat, aut Parisiis, ubi ultimo vel docuerat, vel saltem consilium relinquendi seculum susceperat. Silet de ejus dignitatibus in ecclesia Remensi, de laboribus, quos pro defensione libertatis et jurium Ecclesiæ in diversis conciliis sustinuerat, unde et gloriosos titulos meruerat « Columne totius metropolis, et sin- » ceri Catholicæ fidei defensoris. » Silet de collatione illa inter sanctum Brunonem, Radulphum et Fulcium, de voto recipiendi monachicum habitum, de persecutionibus Manassæ, ita ut nihil omnino habeat de causa et occasione conversionis illius quæcumque fuerint. Silet denique de cunctis rebus ab eo gestis ab exitu ex urbe Remensi usque ad secessum in Cartusiam. Quæ quidem omnia et alia multa hujusmodi, in quibus enumerandis non est diutius immorandum, vere erant minuta, licet maxima et ad incunabula Ordinis rite describenda plane necessaria; quæ nihilominus prætermisit Guigo, sicut et spectaculum Parisiense, quia nihil faciebant ad Vitam sancti Hugonis, quam solummodo scribendam susceperat. Si igitur ex Guigonis silentio cætera vacillant, quæ de Brunonis historia referri poterant, solum id tenendum erit, quod Guigo scripsit; quod dicere vel cogitare plus quam ridiculum censendum est.

statuendum
apparet; at
non item,

B 263 *Hactenus Cartusianus anonymus laudatus, merito sane contendens, contra doctoris Parisiensis anastasi, pulsamque ex hac in solitudinem Brunonem nihil omnino posse concludi ex silentio Guigonis. Præterquam enim quod multa alia, ad S. Brunonem pertinentia, subterit, nec vitam hujus ex instituto descripsit, nullo ex capite verosimile apparet, futurum fuisse, ut prodigium illud, ut factum certo scivisset, in cit. S. Hugonis Vita, ad quam id nullatenus spectabat, litteris consignaret. Sed quid modo de Guiberti, Novigentini in pago Laudunensi abbatis, quod præsentis § adhuc examinandum, silentio dicendum? Lauvois Dissertatione, hujusque cap. supra cit. ita scribit:* Guibertus abbas de Novigento Tractatum de vita sua composuit, in quo pressius adhuc Cartusianorum originem et institutum exponit, et omnem quorundam recentiorum fabulis aditum intercludit; *magnaque deinde ex parte capite 11 libri 1 Guiberti de vita sua transcripto, subjungit:* Secundum hunc auctorem (*Guibertum videlicet*) locus nullus relinquatur prodigiosæ doctoris anastasi, quæ Brunonem in eremum Cartusiæ impulerit. Nam, quare id fecerit, aliam omnino causam tradit his verbis: « Qui conversionis initia ex subjecta » nactus occasione dignoscitur: Manasses quidam post Gervasii famosissimi archiepiscopi » decessum prædictæ urbis (*Remensis*) regimini » simoniace se intrusit, vir quidem nobilis, sed » nihil prorsus serenitatis, quæ prima ingenuitatem decet, habens. » Et post alia: « Hujus » ergo mores prorsus improbos et stupidissimos » habitum cum omnis honestus horreret, Bruno, » tunc in ecclesiis Galliæ opinatissimus, cum » aliis quibusdam Remensis clericorum nobilibus infamis illius odio excessit ab urbe. »

Scilicet ubi consilium excedendi cepit, habita cum Radulpho collatione, cujus in epistola ad eundem Bruno mentionem facit.

266 Sed quæso te, in hac bene longa narratione Guiberti, quo in loco verbum unum de Lutetia, quæ florentem omni litterarum genere academiam tunc habuerit? De doctore redivivo, qui damnatum se tribus vicibus inter solemnes exequias dixerit? De solemnibus tandem exequiis, quas ordo ecclesiæ universus cohonestavit? *Ita Lauvois. Ast veram secessus S. Brunonis in eremum causam a Guiberto, uti verbis recitatis is scriptor vult, non assignari, satis superque, quantum opinor; quæ § 9 in medium adduxi, evincunt. Quod vero ad ejusdem Guiberti de doctoris anastasi silentium pertinet, Columbius ad hoc in sua de Cartusianorum initiis Dissertatione num. 55 et seq. Lauvois respondet hunc in modum:* « Guibertus recitat, Brunonem initia conversionis ex subjecta nactus occasione, » et ipse (*Lauvois*) advertit, eum tacuisse redivivum hominem, qui Parisiis, ex feretro se horrenda voce exclamavit damnatum; et conversionem ex superius recitata occasione, per pios cum Radulpho Viridi et Fulcio Monoculo sermones conceptam, votoque firmatam meditanti, grande fuit et omni oratione potentius incitamentum ad vitam longe asperius agendam in Cartusia, quam cogitaverat jam voveratque. Placet exclamanti exclamationem reponere. Quæso te, in hac bene longa narratione Guiberti quo loco verbum unum de hortulo adjacente domui Adæ de disputatione Brunonis cum Radulpho et Fulcio, de Romano itinere Fulcii, quod fecit, ut Bruno et Radulphus statim ab emissio voto non receperint habitum monachicum?

267 Tu vero cur hæc igitur a Guiberto tacita non rejicias, qui asseris illa (*de doctoris anastasi nempe, pulsoque hinc in eremum Brunone*) non habere veritatem, quoniam tacentur a Guiberto? Sed Guibertus, ut docui, occasionem, ex qua Bruno nactus est conversionis initia, dicendam sibi proposuit, non illas conversionis causas: quæ igitur ab illo dici non debuerunt, et a nobis in ipsius oratione postulari non debent. Duæ fuerunt hæc, disputatio in hortulo, adjacente domui Adæ extra Remos loco ignoto, « de falsis oblectationibus et perituris mundi » hujus divitiis, nec non de perennis gloriæ » gaudiis, » cum Radulpho et Fulcio: horribiles Parisiis ac funestæ hominis redivivi voces e feretro, se accusatum, judicatum, damnatum exclamantis. Prima illa fecit, ut Bruno voverit cum Radulpho et Fulcio conversionem et habitum monachicum: secunda ista eum, de conversione voto firmata cogitantem, compulit in Cartusiam cum Lauvois et quinque aliis sociis, omni sermone disputationeque potentius. Ut ergo primam, quæ Radulphum spectabat, sine secunda, quæ ad illum non pertinebat, posuit Bruno in sua ad ipsum epistola, ita Guibertus utramque tacuit, quia de causis conversionis Brunonis dicere non proposuerat, sed de occasione, ad quam neutra earum pertinebat. *Isthec Columbius: verum, cum Guibertus equidem Brunonis sæculo renuntiandi propositum, uti etiam secessum in eremum seu perfectam conversionem recenset, eoque ipso loco, quo id facit, occasionem, qua illius initia Sanctus nactus sit, exponat, fuisset verosimillime etiam, quæ hæc, si locum unquam habuisset, multo notatu dignior existisset ei quo etiam perspecta, conversionis causam*

AUCTORE
C. B.

quidquid contra Columbius

E

arguat, de argumento,

F

AUCTORE
C. B.
quod Guiberti
silentium sup-
peditat.

sam seu doctoris anastasi commemoraturus.

268 Nec ad rem facit, nonnulla alia, ad Brunonem spectantia, collationem scilicet cum Radulpho et Fulcio, Romanum hujus iter, secutamque hinc tum horum, tum Brunonis ad implendum habitus monachici suscipiendi votum animi remissionem, a Guiberto silentio esse praeterita; haec enim omnia, uti consideranti patebit, sunt hujusmodi, ut facile ab hoc scriptore ignorari poterint; Parisiense autem doctoris redivi prodigium, si publice, ut nonnulli, quorum narrationem hic examinamus, memoria prodidere, innumera propemodum coram hominum multitudine sit factum, ignorasse Guibertum, rei gestae synchronum, nulla ratione verosimile apparet. Quod porro pertinet ad conversionis S. Brunonis initiorum occasionem, quam solam, non autem etiam conversionis causas, commemorare, Guiberto propositum fuerit, efficere id non potest, ut quoquo modo verosimile evadat, Guibertum fuisse prodigium illud, si accidisset, silentio praeteriturum. Quis enim non in animum inducat, hunc scriptorem, dum non tantum conversionis S. Brunonis initia, verum etiam perfectam conversionem seu recessum in eremum recensuit, voluisse seu propositum sibi habuisse, initiorum illorum occasionem seu improbos Manassis mores, minus memoratu dignos, potius commemorare, quam conversionis perfectae causam, seu illam, si locum unquam habuisset, doctoris Parisiensis anastasi, rem utique, si acciderit, omni omnium saeculorum memoria longe dignissimam? Anonymus Annalium Cartusiensium libri quarti hactenus non vulgati auctor, ut a Launoio contra feralem doctoris damnati historiam adductum e Guiberti silentio argumentum enervet, aliam viam init.

Nec Vita Guiberti locum, quo id servatur,

269 Etenim et ipsummet Guibertum rerum ad S. Brunonem Cartusianosque spectantium imperitia arguit, et Vita Guiberti libri primi caput 11, quo doctoris damnati historia commemoranda fuisset, et tamen silentio praeteritur insignter esse interpolatum aut etiam, alium, quam Guibertum, habere auctorem, contendit. Argumenta praecipua, seu magis valida, quibus hanc opinionem suam probare, aut nititur, aut etiam reipsa probatam dare, videri potest, ipsismet iterum illius verbis huc transcribo. Primo itaque lucubrationis suae num. 94, nonnullis, quae hic praetereo, praemissis, sic habet: Describit (Guibertus nempe loco cit.) majorem Cartusiam eo modo, quo erat post mortem Guigonis nostri, qui obiit anno mxxxvi. « Clastrum quidem, » inquit, « satis idoneum pro cenobiali consuetudine habentes, sed non claustraliter, ut » caeteri cohabitantes. Habent quippe singuli » cellulas per gyrum claustrum proprias, etc. » Quibus verbis exprimit novum Cartusiae monasterium, ab anno mxxxii extractum post nive oppressos (adi Labbeum tom. I Bibliothecae novae Mss. pag. 640) in priori loco monachos. Nam eo tempore, quo Guibertus creditur scripsisse, nempe ante vel circa annum mxxxiv cellulae per gyrum claustrum non erant dispositae, sed ab ipso claustro penitus separatae, ut probabimus in Annalibus ad annum mxxxiv. Dum vero subdit: « Aquam autem tam haustui, quam residuo usui » ex ductu fontis, qui omnium obambit cellulas, et singulorum per certa foramina aedulis » inluit, habent, » his innuit tempora sancti Antelmi, septimi Cartusiae Prioris, qui, ut ait Vita illius auctor, « Aquae-ductus multo, sed » infatigabili labore fabricans, longis meatibus

» ad cellas, coquinam caeterasque officinas aquarum tantam direxit abundantiam, etc. » Quod quidem opus primum Guigo aggressus fuerat, sed morte praeventus illud per cellas deducere non potuerat.

270 Scribit, (Guibertus nimirum loco supra cit.) Cartusienses « nusquam pene loqui, nam » si quid peti necesse est, signo exigitur. » Sed videamus ex Guigonis nostri consuetudinibus, an Guibertus recte mores nostros calluerit. Sic igitur loquitur Guigo: « Soli degentes signa caeteriorum aut nulla, aut pauca novimus, sufficienter putantes linguam solam, non etiam caeteros artus reatibus implicare loquendi; et » ideo si tanta necessitas urget, uno vel duobus, » aut certe paucissimis verbis, quod res postulat, malimus indicari. » Non igitur signis, ut vult Guibertus, sed lingua, quae nobis necessaria sunt, exigimus. Sunt autem, « inquit Guibertus, » infra montem illum (Cartusiae) habitacula laicos, vicenarium numerum excedentes, fidelissimos retinentia. » At idem Guigo sic » sanxit: Laicorum autem numerus, quos Conversos vocamus, sedecim statutus est. » Hinc suspicamur, vel Guibertum non obisse anno mxxxiv, et vixisse usque ad tempora Basilii Prioris Cartusiae, id est, post annum mcl, vel capitulum illud (11 nempe lib. 1 supra cit.) Operi Guiberti a quodam alio fuisse insertum. Nam circa tempora Basilii numerus conversorum et mercenariorum cepit augeri, ut patet ex chartis capitulorum generalium, et confirmatur a Petro Cluniacensi, qui in capite xxvii lib. 2 de Miraculis, quem circa annum mcl edidit, ut suo loco dicemus, scribit, numerum conversorum tunc fuisse octodecim. Assertit Guibertus, Cartusienses « tanto caeterae contemplationis fervore ferri, ut nulla temporis longitudine a sua » institutione desistant, nec aliqua ardua illius » conversationis diuturnitate tepescant. » Ex his certe verbis colligimus, magnam « temporis longitudinem » seu « diuturnitatem conversationis » ab institutione Ordinis effluxisse usque ad tempus, quo haec scribebantur, ita ut esset admirationi, quae profecto non fuisset, si ultra aetatem Guiberti, qui fuit S. Brunonis coaevus, non extenderetur. Nec propterea adeo fuissent laudandi Cartusienses.

271 Pergit Guibertus suam circa sanctum Brunonem imperitiam prodere, dicens: « Inde » etiam » (de Cartusia) « qua nescio occasione, » mirabilis iste Bruno recedens, postquam his, » quae praebivimus, rudimenta multa dictorum » et factorum inculcatione praestiterat, ad Apulios, nescio, Calabrosne concessit, et ibidem » huic quiddam simile vivendi genus instituit. » Sanctus Bruno invitus e Cartusia recessit, jubente et cogente Urbano II summo Pontifice, quem piis consiliis per aliquot annos juvit, maxime in conciliis, tunc temporis celebratis. Sed haec omnibus nota solus ignoravit Guibertus, qui fatetur, se nescire, qua occasione sanctus Bruno Cartusiam dimiserit. Deinde putat, sanctum Patriarcham recta via a Gallis se transtulisse in Apuliam vel Calabriam, sed ad utramque revera concesserit, ignorat. Sanctus Bruno, dum in aula Urbani versabatur, a clero Regensi in archiepiscopum, annuente Pontifice, postulatus, electioni assensum praebere noluit, acceptaque ab ipso Urbano licentia, in solitudine, quam in Calabria elegerat, secessit. Sed Guibertus, horum omnium ignorans, scribit, eum, dum in eremo

D

in medium ex
eodem hic de
S. Brunone

E

F
Cartusianis-
que adducta,

A eremo latitabat, suarum nihilominus virtutum fulgore proditum, a summo Pontifice, ut fieret episcopus, quaesitum et tentum, aufugisse. « Ibi, » inquit Guibertus (an in Apulia vel in Calabria nescit) cum multa humilitate se age- » ret, et omnimoda piorum exemplorum praebitione circumquaque fulgeret, ad episcopi dignitatem ab Apostolica Sede quaesitus et tentus fugit. » Ex his patet, Guibertum penitus ignorasse, an sanctus Bruno umquam Urbano Papae adhaesisset, quod tamen apprime scire debuerat; quandoquidem et Urbani coaeuus fuerat, et quasi eadem provincia genitus. Nam ipse ex urbe Bellovaco oriundus erat, postea factus abbas de Novigento in diocesi Laudunensi, utraque civitate sub metropoli Remensi; Urbanus vero ex territorio et clero Remensi erat, ut ipsemet Guibertus scribit.

quorum non-
nulla ad hos

272 Post verba, a Launoio ex Guiberto exscripta, prout ea superius retulimus, statim subiungit Guibertus in eodem capitulo: « Haec, inquam, personae conversionum tunc temporis extulere primordia. His cohaesere continuo virorum foeminarumque greges, omnis protinus ordo concurrit. » Et inferius: « At foeminae itidem insignes, maritorum celebrium jugalitate deserta, et a piis cordibus liberorum abstenta, collatis inibi opibus, ecclesiasticis se stipendiis contradabant. » Quid haec sibi volunt? Guibertus obiit circa annum mxxiv et tamen loquitur de foeminis sive monialibus Cartusiensibus, quas in Ordinem admissas tantum fuisse circa annum mclxv, in Annalibus probabimus. Et de foeminis quidem loquitur, quae « deserta maritorum jugalitate, » nostrum institutum amplexae fuerant, cum constet, nullas umquam in partheniis nostris susceptas fuisse mulieres sive viduas, sive nuptas, sed tantum foeminas seu virgines, nuptiarum omnino expertes, propter consecrationem, quae semper in usu fuit apud nostras moniales, quaeque solis virginibus conceditur. Praeterea toto primo Ordinis nostri saeculo unum tantum parthenium Cartusiense fundatum extitit. Pergit ibidem Guibertus: « Quid de aetatibus loquar, cum decennes et undecennes infantuli similia mediantur et multa castigatiora gererent, quam aetata pateretur? » Quis umquam talia audivit, vel scripsit de Ordine Cartusiensi? ad quem pueris nullus umquam patuit aditus; imo semper prohibitus iuxta statutum R. P. Guigonis, sic de aetate suscipiendorum scribens: « Pueros sive adolescentulos non recipimus, quia per eos monasteriis multa contigisse dolemus... sed viros, qui juxta praecipuum Domini per manum Moysi viginti ad minus annorum sacra possint ad bella procedere. »

non spectare

275 Sunt et multa alia his similia in eodem capitulo apud Guibertum, a nostri Ordinis institutis ita aliena, ut nobis ea legentibus suberit in animum, vel ea non esse Guiberti, vel saltem ad nos nullatenus spectare, licet Dacherius, vir alioqui sagacissimus, contrarium sentiat, in scholiis ad marginem eorumdem verborum sic scribens post Notulas de sancto Brunone: « Viri ac foeminae illius vivendi genus arripiunt. Etiam decennes et undecennes infantes. Innumera constituit » (nempe Bruno, qui praeter Majorem Cartusiam et monasterium in Calabria aliud aedificavit) « monasteria. » Et in Indice ad eundem Guibertum: Cartusiensis Ordinis origo pag. cclxv

» seu cdlxvii. Cartusiae descriptio cdlxvi seu cdlxviii. Viri, foeminae ac pueri illud vivendi genus arripiunt. Innumera constituunt monasteria, ibid. Abunde ditantur. cdlxvii. etc. » Scripsit quidem eodem loco Guibertus, hominibus sive Cartusiensibus sive aliis, de quibus locutus est, « coepisse ubique loci nova construi monasteria, et, undecumque confluentibus magnos alimentorum redditus adhiberi, » sed nobis, additiora rerum Cartusiensium perscrutantibus, horum innumerorum monasteriorum foundationes nusquam occurrerunt; imo patebit in nostris Annalibus, ante annum mxxiv vix quinque aut sex cartusias tunc fuisse fundatas, et eas quidem pauperrimas. *Hactenus Cartusianus anonymus, merito sane, contra ac antea opinatus fuerat Dacherius, existimans, ad Cartusianos non spectare, quae a Guiberto de ingenti foeminarum puerorumque, religiosae monasticae vitae sese dentium, multitudine lib. et cap. cit. traduntur.*

274 Etenim haec, quae suis ibidem de S. Brunone dictis proxime subiungit, sequentia verba, Haec... personae conversionum tunc temporis extulere primordia, non ad solum S. Brunonem, sed etiam ad S. Simonem Crispeiansem Ordinis S. Benedicti et comite monachum, in Opere nostro ad 50 Septembris diem jam datum, Ebrardum, Britoliensem comitem, aliosque, ad vitam monasticam aut saltem meliorem, a Cartusiana tamen diversam, conversos, de quibus proxime ante habitum de S. Brunone sermonem egerat, referenda sunt, ac proin quae deinde subdit, His (personis nempe, quae conversionum tunc temporis extulere primordia) cohaesere continuo virorum foeminarumque greges, omnis protinus ordo concurrit. Quid de aetatibus loquar? Cum decennes et undecennes infantuli senilia meditentur, et multo castigatiora gererent, quam aetata pateretur. Fiebat in illis conversionibus etc., ita accipienda sunt, ut significant, tunc foeminas virosque, imo etiam pueros, meliori quidem castigatiorique vitae sese dedisse, non tamen omnes institutum a Brunone Ordinem, sed vel hunc vel alium, prout cuiusque sexus aut conditio ferebat, esse amplexos, itaque Brunoni aliisque, de quorum conversione Guibertus egerat, cohaesisse, cuidam scilicet et diversis, quae hi vel instituerant, vel sectati fuerant, melioris vitae generibus sese dedendo. Jam vero, cum id ita sit, non est sane, cur, quae apud Guibertum lib. et cap. cit. de viris, mulieribus, puerisque memorantur, erroris falsitatis arguantur, hincque Guiberto, veluti qui talia litteris mandare non potuerit, abjudicentur. Quod alioquin fieri deberet, cum certe aetate Guiberti, qui anno 1124, ut Mabillonius Annalium Benedict. lib. 74, num. 71, et post hunc Historiae litterariae Franciae scriptores tom. X, pag. 458 docent, vita functus est, nullae omnino, quae Cartusiensis Ordinis essent, moniales exstiterint, nec ullae umquam in hunc viduae nuptiae expertae mulieres fuerint admixtae.

275 Sed quid dicendum de aliis, a Guiberto pariter memoratis, quae scriptorem, ut Cartusianus rem, noster anonymus putat, anno 1124 posteriorem exigunt, quaeque proinde, ni Guibertus ultra hunc annum vitam protraxerit, litteris abs illo mandata esse non possunt? Talia sunt (adi num. 269) laicorum seu conversorum numerus, tempore subsecuto dumtaxat conveniens, cellularum per gyrum claustrum constructio, ac tandem ductus fontis, cellulas omnes ambientis atque in has influentis. Verum laicorum seu conversorum numerum majorem, quam

AUCTORE
C. B.

ostenduntur,
alium quam
Guibertum

E

F

habere aucto-

AUCTORE
C. B.

quam esset, facere potuit Guibertus e narratione erronea sibi facta. Potuit etiam eodem ex capite in cellularum situ (de hoc tamen quid contra Guibertum num. 269 velit Cartusianus anonymus, non satis intelligo) assignando errare. Quod autem ad fontis ductum pertinet, cum a Guigone, qui ab anno 1110 Cartusiae ad annum usque 1156 praefuit, opus illud, uti ipsemet Cartusianus noster anonymus docet, fuerit inceptum, quid si Guibertus, quod magna industria ac labore a Guigone inchoatum intellexerat, ad apicem etiam perductum sibi persuaserit? Quid si fontis, omnes Cartusiae cellulas aetate Guiberti ambientis aquisque respergentis, ductui praestantior ab Antelmo post aqua-ductus fuerit substitutus? Necessae itaque non est, ut haec vel ab alio, quam a Guiberto, scripta sint, vel ut hic ultra annum 1124 vitam produxerit. Id etiam videndum de sequentibus, quibus Guibertus cit. Vitae suae libri primi cap. 11 Cartusienses celebrat, hisce verbis: Tanto ceptae contemplationis fervore feruntur, ut nulla temporis longitudine a sua institutione desistant, nec aliqua ardua illius conversationis diuturnitate tepescant. Ut quid enim haec de Cartusiensibus, qui jam triginta aut etiam viginti dumtaxat annis in suscepta austerissima in Cartusia vitae norma, a Brunone anno 1084 institui primum cepta, constanter perseverassent, pronuntiare Guibertus, anno demum 1124 vita functus, nequerit?

evincunt: qui cum praeterea damnati historiam, si fuisset, scivisset,

276 Jam vero, cum haec omnia ita habeant, laudatum Guibertum Vitae caput 11 ipsismet Guibertum non habere auctorem, dictioe huius Operi a scriptore posteriore fuisse insertum, in medium supra ex annalista Cartusiano anonymo adducta minime evincunt, etsi interim fatendum sit, palam ex his esse, Guibertum rerum omnium ad S. Brunonem institutumque ab eo Ordinem spectantium, haud satis gnarum fuisse. Quod dum dico, non est, cur continuo putes, Guibertum etiam et in aliis, quae de Brunone narrat, a veritate aberrasse, et Parisiense, quo hic in eremum pulsus sit, prodigium ignorasse, ac proin mirum nemini illius de hoc silentium debere accidere. Ea enim, quae Sanctus noster in Cartusia ab omnium fere hominum conspectu semotus, ac deinde in Calabria, procul a Gallis Novigentinaque abbatia dissita, gessit, distinguenda sunt ab iis, quae Remis aliisque in locis, Novigento haud multum remotis, praestitit. Etsi enim in illis subinde errasse deprehendatur Guibertus, in hisce tamen idcirco, utpote quibus non tantum tempore, sed et loco fuerit vicinus, pariter errasse censendus non est, nisi solida, quae id probet, ratio aliunde possit afferri. Quod vero ad Parisiense prodigium nominatum pertinet, cum publice coram innumera propemodum hominum multitudine in opinione, quam hic discutimus, nec admodum procul a Novigentina abbatia evenerit, id Guibertum ignorasse, nullo modo verosimile fieri potest ex eo, quod aliqua Sancti vel in Cartusia vel in Calabria procul a Novigento aut certe extra omnium fere hominum conspectum gesta satis explorata perspectaque haud habuerit.

argumento, quod illius de hac in Vita sua, non ita, ut hic innuitur,

277 At vero Tractatus, de S. Brunone a Cartusianis huiusmodi mecum communicati, auctor lucubrationis suae num. 56 ea praeterea scribit, quibus Opus, a Guiberto de Vita sua scriptum atque a Dacherio editum, pro suspecto interpolatoque indicat habendum. En ejus verba: Cum Claudius Hemeræus doctor Sorbonicus Opus satis grande anno MDCLXXII Brunoni d'Affringues

Ordinis nostri praeposito generali dicasset, inscriptum Cartusianus sive iter ad sapientiam et ad ejusdem Operis calcem Fragmenti ex Guiberti Tractatu S. Brunonis et instituti nostri laudes complectens curasset adjungi, de huius Fragmenti fide haec idem praepositi generalis ad Joannem de Bacca Cartusiae Paularistane in Castella Priorem scripsit: « Imprudenter fecit » ille dominus Hemeræus, qui in suo Cartusiano inseruit Fragmentum de Origine nostri Ordinis, » quod est falsum et fictitium, ut monuit me Prior Parisiensis, scribens de praefato domino Hemeræo, auctore dicti libri, qui inscribitur CARTUSIANUS. Et revera Lucas d'Achery, monachus Benedictinus, de Ecclesia ob editos codices bene meritus, totius tractatus apographum fatetur esse recentiori manu scriptum, mendis scatens quam pluribus, inversa verba, sententias interdum aut mutatas aut prorsus sublatas, ut nonnulla penitus inspicienti sibi fuerint vix non divinandae. Quam ob rem cum cuncta Guiberti Opera in lucem vellet emittere, omnem movit lapidem, ut praefati tractatus autographum, quod paulo ante in manus ejuisdem doctoris Parisiensis devolutum fuisse audiverat, comperire posset; sed frustra.

278 Ita ille: ast quaevis Dacherio Operis, quod Guibertus de Vita sua scripsit, apographum dumtaxat praerulerit, isque librorum Mss., in bibliothecis latentium, diligentissimus editor pluribus id mendis scateret, nec autographum, diligentissima facta indagine, sese invenire potuisset in Admonitione praevia, quam editis a se Guiberti Operibus praemisit, edoceat, illud tamen Operis istius apographum non videret ita fuisse corruptum, ut capita integra, aut etiam capitulum Fragmenta notatu utcumque digna, quae Guiberti non essent, sibi haberet inserta. Fas est id colligere ex ipsis, quae hac de re in laudata Admonitione praevia occurrunt, Dacherii verbis. Ea idcirco hic transcribo. Sic habent: Abbatis nostri (Guiberti) librorum de Vita sua apographum tantummodo invenire fas fuit, graphice quidem ac recentiori manu scriptum, sed mendis scatens quam pluribus, inversa versa, sententiae interdum (verbi scilicet unius alteriusve, uti ex sequentibus apparet, scriptioe aut erronea, aut lectu difficili) aut mutatae aut prorsus sublatae, ut nonnulla penitus inspicienti mihi fuerint vix non divinandae; caetera vero, quae me praeteriere verba, eorum loco puncta supplervi, seu margini adscripsi alia quaedam. Audiveram sane et multoties repetitum agnoveram, autographum ad nostra tempora inter ecclesiae Laudunensis vetustos codices asservatum, ac postmodum antiquae rei perito viro D. Dey doctori Parisiensi, qui pridem obiit, collatum; quas autem in manus posthac devolutum fuerit, omnem movi lapidem, quatenus comperire valerem, sed frustra. Haec Dacherius: ast, cum verba dumtaxat sententiasque eo, quo jam monui, modo mendis laborasse, edicat, quis hinc capita integra, insigniaque Fragmenta, quae Guiberti non essent, Operi fuisse adjecta, concludat? Jam vero, cum id ita sit, supra plus semel citatus huius locus, quo initiorum conversionis S. Brunonis occasio memoratur, pro additamento, ad Guibertum facta, haberi non potest, ac proin, quod ex seravato ibidem ab hoc scriptore de doctoris Parisiensis anastasi silentio formatum, argumentum negativum vim omnem, quam supra ei attribui, conserveat.

§ XVI.